
SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for HSL-fakultetet

Møtedato:

Sak:

Forslag om endringer i fakultetets utfyllende regler til UiTs forskrift om graden ph.d./ ph.d.-programmet i humaniora og samfunnsvitenskap

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret slutter seg til forslagene om justeringer av fakultetets utfyllende regler til forskrift om graden ph.d. ved UiT slik de kommer frem av saksframlegget, og godkjenner de vedlagte utfyllende reglene med de eventuelle innspillene som legges frem på møtet.

Bakgrunn:

Fakultetsstyrets hjemmel til å fastsette utfyllende regler går fram av forskrift om graden philosophiae doctor (ph.d.) ved UiT, § 3. *Ansvar for doktorgradsutdanninga*, andre ledd:

«Fakultetet sjølv kan fastsetja utfyllande reglar til forskrifta for program det er fagleg ansvarlege for. Universitetsdirektøren skal informerast om utfyllande reglar som vert fastsette.»

Fakultetets utfyllende regler til forskriften, er også en detaljert beskrivelse av ph.d.-programmet i humaniora og samfunnsvitenskap som inkluderer blant annet læringsmålene for studiet, og gir utfyllende regler om opptakskrav, gjennomføring av studiet og avslutning av ph.d.-graden. Reglene ble sist revidert høsten 2018¹ som følge av at UiTs ph.d.-forskrift ble revidert sommeren 2018².

Prodekan forskning og administrasjonen (Team ph.d.) har 14. oktober 2021 hatt en workshop der reglene ble gjennomgått. En sak om revidering av de utfyllende reglene ble lagt frem for Ph.d.-utvalget i møte 26. oktober. Utvalgsmedlemmene gav her sine innspill og forslag om oppdateringer og presiseringer av reglene basert på erfaringer med hvordan regelverket har vært praktisert i utvalgets funksjonsperiode (2018-2021). Det er også behov for enkelte revideringer som følge av strategiske føringer og målsettinger for ph.d.-studiet. Tilsvarende prosess ble også gjennomført ved utgangen av forrige ph.d.-utvalgs funksjonsperiode (2014-2017), og lå til grunn for behandlingen av justerte utfyllende regler i fakultetsstyrets møte 24.10.2017³.

¹ Arkiv: 2017/2453-6 (Sak FS 34/18)

² Arkiv: 2017/6565-12 (S 12/18)

³ Arkiv: 2017-2453-4 (Sak FS 47/17)

Kunnskapsdepartementet har revidert lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) som trådte i kraft 1.8.2021. Som følge av dette er det varslet en gjennomgang av UiTs forskrift for ph.d.-graden i løpet av 2022. Fakultetet kan ikke gjøre endringer i egne utfyllende regler i forhold til endringene i loven før en revidert ph.d.-forskrift er behandlet i universitetsstyret. Denne prosessen er imidlertid ventet å ta opptil ett år. Med ønske om å inkludere bidragene fra sittende utvalgsmedlemmer, foreslås det at forslagene til endringer og presiseringer i de utfyllende reglene behandles i denne saken og ikke utsettes i påvente av en revidert ph.d.-forskrift neste år. Ingen av de foreslåtte endringene i egne utfyllende bestemmelser bryter med den nye teksten i universitets- og høyskoleloven. Ny revidering av fakultetets utfyllende bestemmelser vil derfor mest sannsynlig måtte tas opp som ny sak igjen i fakultetsstyret i 2023.

Endringsforslag

Under følger en oversikt over de punktene i fakultetets utfyllende bestemmelser til ph.d.-forskriften, der reglene foreslås presisert og revidert:

Punkt 2. Målsetting (jf. forskriftens § 2.)

Dette punktet omfatter læringsmålene for ph.d.-studiet. Læringsmålene har ikke vært reviderte siden 2013⁴. De er derfor gjennomgått og foreslått oppdatert i forhold til [Forskrift om nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring \(NKR\)](#) og [om henvisning til Det europeiske kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring \(EQF\)](#). De foreslåtte endringer tar 'kunstnerisk utviklingsarbeid', 'tverrfaglige prosjekter', og 'innovasjon' inn i læringsmålene. Videre er det gjort andre mindre tydeliggjøringer og spesifiseringer av læringsmålene.

Punkt 6. Opptakskrav til ph.d.-program (jf. forskriftens § 6.)

I handlingsplanen for ph.d.-studiet for 2021 har fakultetet satt som mål å videreutvikle ph.d.-utdanningen gjennom å arbeide med styrking av inntakskvaliteten (mål som videreføres i 2022). Som tiltak foreslås det presiseringer og innskjerpinger i fakultetets opptaksregler for ph.d.-studiet.

Fakultetet har i dagens regler et fastsatt krav om karaktersnitt B på hele mastergraden som hovedregel for opptak til ph.d.-programmet. Dette gjelder også for 5-årig integrerte mastergrader på 300 studiepoeng. Unntaksvis kan søkere med karaktersnitt C vurderes for opptak. Søker skal i slike tilfeller dokumentere vitenskapelig arbeid utover mastergraden, f.eks. publiserte referee-artikler, publiserbare faglige arbeid og faglige rapporter og utredninger (Note: Blogger, kronikker, leserinnlegg og faglige formidlingsarbeid teller i denne sammenhengen ikke som vitenskapelig arbeid).

Laveste karaktersnitt som kan gi opptak til ph.d.-studiet foreslås løftet til 'hel' C (3,0)

Karaktersnittet på mastergraden beregnes ved å regne om bokstavkarakterene til tall og desimal ut fra at A=5, B=4, C=3, D=2 og E=1. Emner med 'Bestått' holdes utenfor beregningen. Et eksempel: En søker med karakteren D eller E på enkelte av sine masteremner (i tillegg til emner med B og C) kan ha et karaktersnitt i sjiktet 2,5-2,9 på mastergraden, og likevel regnes for å ha oppnådd karakteren C på graden ut fra en praksis om at vanlige forhøyningsregler gjelder ved HSL-fakultetet. Ved andre fakultets ph.d.-programmer (BFE-fak og Helsefak), stilles det krav om karaktersnitt C på mastergraden forstått som 'hel' C, det vil si 3,0 og bedre. For å styrke

⁴ Arkiv: 2012/6159 (Sak FS 23/13)

inntakskvaliteten til eget ph.d.-program, foreslås det at unntaksregelen for laveste karaktersnitt på mastergraden som kan gi grunnlag for opptak, løftes til 'hel' C, det vil si til 3,0.

Presiseringer om kravet til vitenskapelig arbeid utover mastergrad

Kravet til vitenskapelig arbeid utover mastergrad ved vurdering av søkere etter unntaksregelen (karaktersnitt C), ble innført fordi det var ment å være dokumentasjon om søkers selvstendige arbeid som kunne vise potensialet for forskning og slik kompensere for det noe svakere karaktersnittet på mastergraden enn det fakultetet som hovedregel mener søker må ha for å lykkes med ph.d.-studiene (karaktersnitt B eller bedre). Vi erfarer at kravet praktiseres ulikt av komiteer. Det er eksempler på at søker har vært fjerde forfatter på arbeid og anbefalt for opptak. Videre er det erfaringer med nokså vid tolkning av hva som kan regnes for 'vitenskapelig arbeid'. Det er også en bekymring knyttet til upubliserte arbeider og hvorvidt de er ført i pennen av søkeren selv eller av andre. Det foreslås derfor presiseringer i pkt. 6, andre avsnitt.

Utfasing av karakterkrav etter gammelt karaktersystem

Fakultetet har i reglene hatt med opplysninger om hva karakterkravet er for søkere som avla høyere grad da det tidligere norske karaktersystemet med tall og desimal gjaldt. Det ble den gang stilt krav om karaktersnitt 2,5 eller bedre som grunnlag for opptak til ph.d.-programmet. Det er nå ca. tjue år siden søkere med hovedfag avla grad med karakterer etter det gamle systemet. Det er sjelden disse er å se lengre i søkerlistene, og enda sjeldnere at de innstilles for tilsetting. Vi anser ikke lengre at det er behov for opplysninger om denne karakterregelen og den foreslås tatt ut av reglene.

Innføring av anbefaling om dokumentasjon av vitenskapelig/faglig arbeid dersom mastergraden er avlagt en tid tilbake siden

Søkere som har avlagt mastergraden for en tid tilbake siden, kan vise til sin interesse og motivasjon for forskning ved dokumentasjon av vitenskapelig eller faglig arbeid utover mastergraden i søknaden om opptak til ph.d.-studiet. Som veiledning til komiteer, og som opplysning til interesserte søkere, foreslås det innføring av en anbefaling i reglene, om at søker bør kunne vise til vitenskapelige eller faglige arbeider/publikasjoner utover mastergraden dersom det er gått mer enn 10 år siden mastergraden ble avlagt. Vi erfarer ikke at dette er et problem for stipendiatstillinger som rekrutterer godt med søkere. Her innstilles det sjelden søkere som har avlagt mastergraden flere år tilbake i tid uten at det også er lagt ved en publikasjonsliste. Problemet ser vi for stipendiatstillinger med svært få søkere, og blant søkere med ekstern arbeidsgiver, spesielt hos eksternt ansatt i offentlige virksomheter med 'Offentlig sektor ph.d.'-stipend fra Norges forskingsråd. Det bes om at forslaget diskuteres i fakultetsstyret.

Punkt 9. Avgjerd om opptak (jf. forskriftens § 9.).

Søkere som har ekstern arbeidsgiver/finansiering og ikke konkurrerer med andre om en studieplass (dvs. doktorgradsstipend), anbefales oftere for opptak med svakere karaktersnitt enn når søkere innstilles i konkurransen om én studieplass (ett doktorgradsstipend). Vi får tilbakemelding fra enkelte av instituttene om at det gjennomføres intervju med søkere som har ekstern arbeidsgiver tilsvarende det som gjøres når enhetene rangerte søkere på interne stipendiatstillinger. For å tilstrebe mer lik vurdering av søkere for opptak, uavhengig av det er UiT eller eksterne institusjoner som er arbeidsgiver og skal finansiere utdanningen, foreslås det at intervju med søker innføres som regel i vurderingen av opptakssøknaden.

Punkt 15. Opplæringsdelen (jf. forskriftens § 15.)

Særskilte regler for forskerskolen CASTL

Særskilte arbeidskrav for studenter tatt opp til den lokale forskerskolen CASTL foreslås tatt ut av reglene da disse obligatoriske, men ikke poenggivende aktivitetene, gjelder svært få studenter og ikke kontrolleres av fakultetet, men av forskerskolen (eller veileder). Fakultetet har heller ikke med lignende krav i regelverket for studenter tatt opp til andre forskerskoler. Institutt for språk og kultur og forskerskolen er orientert om forslaget.

Foreldelse av elementer i opplæringsdelen for tidligere studenter som ikke har fullført graden

Ph.d.-studenter som har beholdt studieretten sin i to år utover opprinnelig opptaksperiode grunnet permisjoner og/eller rene studieforsinkelser, vil deretter miste studieretten (etter 5 eller 6 år på studiet avhengig av om de har vært tatt opp til 3-årig eller 4-årig opptaksavtale). [Lov om universitet og høyskoler](#) gir likevel tidligere ph.d.-studenter rett til å gå opp til avsluttende eksamen dersom de fortsatt oppfyller kravene for opptak og andre krav for å gå opp til eksamen (f.eks. gjennomført opplæringsdel) (§ 3-10. *Rett til å gå opp til eksamen*). Det vil for denne gruppen være reglene for det til enhver tid gjeldende ph.d.-programmet som skal legges til grunn ved vurderingen av søknad fra en tidligere student om å få fremstille seg for ph.d.-graden, ikke programmet de den gang ble tatt opp til.

Det står ikke eksplisitt i ph.d.-forskriften, men det kan utledes av forskriften at elementene i opplæringsdelen, vil foreldes over tid. I [ph.d.-forskriftens § 15. Opplæringsdelen, første ledd](#), står det: «Element i opplæringsdelen bør ikke vera eldre enn to (2) år ved studiestart.»

Med en opptaksperiode på tre eller fire år, og rett til to års forlengelse av studieretten (§ 12), vil det for en student som har fått godkjent ph.d.-emner avlagt to år før opptak til ph.d.-studiet, bety at emnene foreldres etter henholdsvis sju eller åtte år etter de var avlagte. Fakultetet har i tidligere saker utvist skjønn i vurderingen av foreldede elementer i opplæringsdelene hos personer som etter utløp av studieretten på programmet, har ferdigstilt avhandlingen og fremmet søknad om å få fremstille seg for ph.d.-graden. Foreldede elementer opp til 10 år har vært godkjent i tidligere saker. Når tidsgrensen passerer må de erstattes av nyere emner, og det må søkes om ny godkjenning av opplæringsdelen før personen kan søke om å få fremstille seg for graden. Alternativet er å søke om å få fremstille seg for den frie graden dr.philos. der det ikke stilles krav om organisert opplæring slik som godkjent opplæringsdel. Fakultetet har allerede innført en rutine der studenten i svarbrev til søknad om godkjenning av opplæringsdel, gjøres oppmerksom på faren for foreldelse av elementene i opplæringsdelen. Det foreslås at denne viktige informasjonen inkluderes i fakultetets utfyllende regler.

Justering av kravene til sammensetning av opplæringsdelen

Det er et misforhold mellom kravene til sammensetning av de valgfrie emnene til opplæringsdelen i fakultetets utfyllende regler, og praksisen med godkjenning av det generiske emnet [GEN-8001 Take Control of your PhD Journey: from \(P\)reflection to Publishing](#), med 2 studiepoeng i opplæringsdelen. High North Academy (HNA) tilbyr flere generiske emner og 'transferable skills'-emner, og fakultetet får henvendelser fra både studenter som ønsker å ta disse, og fagansvarlige som ønsker å tilby deres emner til våre ph.d.-studenter. En oversikt over HNAs emner finnes [her](#).

Opplæringsdelen på 30 studiepoeng er sammensatt av obligatoriske komponenter på til sammen 15 studiepoeng som består av emner i vitenskapsteori (7 stp), forskningsetikk (3 stp) og formidling (5 stp). Andre halvdel av opplæringsdelen skal bestå av valgfrie emner/kurs innen fagspesifikk teori og metode/faglige tilnærminger og posisjoner. En konferansedeltakelse med paperpresentasjon kan erstatte et emne og innpasses med enten 3 eller 5 studiepoeng. Formålet med opplæringsdelen er å videreutvikle den vitenskapelige kompetansen som studenten har fått igjennom tidligere studier, og

gi støtte for arbeidet med avhandlingen, og videre; gi studenten kunnskaper og ferdigheter utover avhandlingsarbeidet. Ikke alle emner som tilbys under HNA-paraplyen passer med fakultetets krav til sammensetning av opplæringsdelen. Det foreslås at kravene lempes på ved at generiske emner kan godkjennes som valgfrie emner med inntil 2 studiepoeng i opplæringsdelen.

Punkt 19. Krav til doktoravhandlinga (jf. forskriftas § 19)

Under reglene om krav til avhandlingen går det frem at avhandlinger også kan inkludere film / audiovisuelt materiale / andre medium, men da forstått som tillegg eller vedlegg til doktoravhandlingen. Studenten må i slike tilfeller tydeliggjøre hvordan materialet skal sees i sammenheng med avhandlingen, enten i avhandlingsteksten eller i et eget notat til avhandlingen.

Det har skjedd mye ny utvikling med utstrakt bruk av film, audiovisuelt materiale og andre medium i doktorgradsarbeidet siden fakultetet første gang åpnet opp for dette i de utfyllende reglene. Siden den gang har også det nasjonale publiseringsutvalget anerkjent at vitenskapelig antropologisk film kan rapporteres som vitenskapelig publikasjon sidestilt med vitenskapelige artikler. Det foreslås at reglene oppdateres og at det åpnes opp for at én av de tre artiklene i artikkelbaserte avhandlinger, kan byttes ut med en vitenskapelig antropologisk film under gitte kriterier.

Punkt 33. Ny levering (jf. forskriftas § 33)

I tilfeller der komiteen ønsker å avvente med å konkludere i spørsmålet om de finner kandidatens avhandling verdig eller ikke til å forsvares i offentlig disputas, til de ser at kandidaten har forbedret deler av avhandlingen, oversender de en foreløpig innstilling til fakultetet med anbefaling om mindre omarbeidinger sammen med en konkret oversikt over hva kandidaten må forbedre. Dersom fakultetet tar anbefalingen til følge, gjøres det vedtak om at kandidaten skal få omarbeide avhandlingen innenfor en frist på 3 måneder. Slik omarbeiding regnes som fortsatt del av kandidatens 'første gangs levering'. Dersom kandidaten derimot ikke overholder denne fristen endres avhandlingens status til 'underkjent', og kandidaten får kun levere avhandlinga inn til ny vurdering en gang til ('andre gangs levering'), og da tidligst seks måneder regnet fra vedtaksdato (i saken med komiteens innstilling om mindre omarbeidinger).

Fakultetet har ingen tilfeller der kandidaten ikke har overholdt 3-månedersfristen. Dette er likevel viktig informasjon som ph.d.-kandidater bør kjenne til, men som ikke fremkommer eksplisitt i ph.d.-forskriften. Tolkningen av regelverket er drøftet med jurist i fellestjenesten og det foreslås å legge til ett avsnitt om dette i fakultetets utfyllende regler.

Sonni Olsen

dekan

—

Frode G. Larsen

fakultetsdirektør

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: seniorrådgiver Mayvi B. Johansen og seniorrådgiver Hilde-Gunn Lوندال

Vedlegg:

[Forskrift om graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Universitetet i Tromsø – Noregs arktiske universitet \(UiT\)](#)

Forslag til reviderte utfyllende regler ved fakultetet til UiTs forskrift for graden ph.d.

